

concept projected onto the market. The above can be predetermined by modern advertising approach to constructing advertising campaigns on the highly competitive market of makeup products where the product advertised needs to stand out so as to be able to attract the consumers' attention and be, as a result, sold.

The perspective of further research lies in widening the scope of empirical database at the expense of other modern brands' color names in their unity with paralinguistic elements within multimodal approach which will allow to build the typology of present-day color nominations in makeup industry.

References

1. Dressman, M. (2019). Chapter 3. Multimodality and Language Learning. *The Handbook of Informal Learning*. John Wiley & Sons Ltd. P. 39–55. <https://doi.org/10.1002/9781119472384.ch3>
2. He Hu, & Li Jie, & Xiao Qianguo, & Jiang Songxiu, & Yang Yisheng, Zhi Sheng. (2019). Language and Color Perception: Evidence From Mongolian and Chinese Speakers. *Frontiers in Psychology*. Vol. 10. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.00551>
3. MacNeill, N. B. (1972). Colour and Colour Terminology. *Journal of Linguistics*. Vol. 8, Issue 1. P. 21–33 DOI: <https://doi.org/10.1017/S002222670000311X>
4. Norris S. (2020). Multimodal Theory and Methodology. For the Analysis of (Inter)action and Identity. Routledge. 120 p. <https://doi.org/10.4324/9780429351600>
5. Norris, S. (ed.). (2016). Multimodality: Critical Concepts in Linguistics. Routledge. Vol. I-IV. 1714 p.
6. Zaluzhna, O. (2021). YouTube Discourse as a New Dimension of the Linguistic Research. *Текст і дискурс: когнітивно-комунікативні перспективи : матеріали IV Всеукраїнської наукової інтернет-конференції (18–19 березня 2021 року)*. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2021. P. 39–41.

УДК 811,111'371.5

ПРО СТРУКТУРУ РЕЧЕННЄВИХ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ З КОМПОНЕНТОМ НА ПОЗНАЧЕННЯ НЕЖИВОЇ ПРИРОДИ В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ

Ірина Запхляк

Фразеологізми як особливі одиниці мови досить часто стають об'єктом лінгвістичних розвідок. Попри це, досі існують контраверсійні питання щодо включення / невключення одиниць рівня речення у домен фразеології. Всід за В. Г. Скрипник, яка називає фразеологічною одиницею «лексико-граматичну єдність двох і більше нарізно оформлених компонентів, граматично організованих за моделлю словосполучення чи речення, яка, маючи цілісне значення, відтворюється у мові за традицією, автоматично» [5, с. 11], відносимо стійкі відтворювальні фрази до фразеологізмів. На сучасному етапі розвитку лінгвістики мовознавці використовують такі терміни на позначення фразеологічних одиниць (далі – ФО) рівня речення як синтаксичні фразеологізми [2; 4] та фразеологізовані речення [1; 3; 7].

Оскільки об'єкти неживої природи оточують людей впродовж всього життя та мають на нього значний вплив, видається закономірним використання компонентів, які позначають неживу природу у фразеологізмах.

Тлумачення терміна «нежива природа» базується на визначеннях Словника української мови, згідно з яким «нежива природа – це: а) неорганічний світ; б) навчальний предмет, змістом якого є елементарні відомості про неорганічний світ». Відповідно «неорганічний – який не належить до живої природи; у якому відсутні життєві процеси» [6; т. 5, 349].

У результаті аналізу було виявлено 504 фразеологізми англійської мови та лише 130 ФО української мови з компонентом на позначення неживої природи, які мають структуру речення. Відповідно до кількості граматичних основ у реченні емпіричний матеріал можна

поділити на прості та складні речення. Виявлено, що ФО рівня речення можуть мати структуру простого речення в англійській та українській мовах та складного речення лише в англійській мові. Це може пояснюватися невключенням прислів'їв в домен фразеології.

Найчисленніша група фразеологізмів з компонентом на позначення неживої природи рівня речення в обох аналізованих мовах – це прості двоскладні речення. Наприклад: англ. *blood is thicker than water* ‘родинні відносини важливіші за всі інші’, англ. *clean water often comes out of a tucky spout* ‘хороші діти можуть народитися у поганих батьків’, укр. *взяла вода ‘хтось втопився’, сльози градом ллють з очей ‘хтось плаче’*.

Односкладні речення характерні для обох аналізованих мов, однак кількісно вони значно поступаються двоскладним реченням. Єдиною ізоморфною групою аналізованих фразеологізмів є **означено-особові** речення, наприклад: англ. *Watch my dust* ‘дивись, який я швидкий’, укр. *хай каменем ляже ‘побажання лиха’*. Найпродуктивнішим аломорфним типом аналізованих односкладних речень в англійській мові є **узагальнено-особові** речення, що могло б пояснюватися тим, що такий тип речень є характерним для прислів'їв, наприклад: англ. *Wade the water at shallowest*. В українській мові найпродуктивнішим типом односкладних речень є **безособові**. Наприклад: укр. *як води в рот наливо*. Аломорфність цієї моделі можна було б пояснити тим, що граматичні правила англійської мови передбачають обов'язкову наявність підмета в реченні, окрім наказового способу. Відповідником українських безособових речень в англійській мові завжди буде двоскладне речення в активному чи пасивному стані, що й зумовлює відсутність цієї моделі на матеріалі англійської мови

Інфінітивні речення є малопродуктивними серед фразеологічних одиниць з компонентом на позначення неживої природи. Виявлено лише два українські фразеологізми (8,33 % односкладних речень української мови). Ілюстрацією таких ФО можуть слугувати: укр. *щоб мені крізь землю провалитися* ‘запевнення в правдивості сказаного’, *щоб тобі провалитися* ‘висловлення бажання, щоб хтось зникнув’.

Найменш продуктивні серед аналізованих односкладних речень – це **неозначено-особові** речення, представлені єдиним фразеологізмом: укр. *як линули холодною водою (з льодом)* ‘хтось дуже вражений’. Зазначена група є аломорфною, оскільки, відповідно до граматичних правил англійської мови, дія, виконавець якої невідомий, передається за допомогою пасивного стану, де наявні підмет і присудок, тому еквіваленти таких речень належать до двоскладних.

Складні речення були виявлені на матеріалі виключно англійської мови. Найчисленнішими серед них є обставинні складнопідрядні речення, а серед обставинних – складнопідрядні речення **часу**, наприклад: англ. *Make hay while the sun shines* ‘якщо є можливість, потрібно її використовувати’. Другим за продуктивністю типом обставинних речень є обставинні складнопідрядні речення **умови**, наприклад: англ. *Unless the clay is well pounded, no pitcher can be made* ‘без дисципліни навчання неможливе’. Обставинні складнопідрядні речення **порівняння** представлені такими фразеологізмами як: англ. *Catch no more fish than you can salt* ‘не набирай більше обов'язків, ніж ти знатний виконати’. Означальні речення виконують атрибутивну функцію щодо певного слова у головному реченні, що може виражатися іменником чи займенником. Наприклад: англ. *Crosses are ladders that lead to heaven* ‘проблеми можуть зробити людину кращою’, *It's the pebble in the hoof that hurts* ‘нагальні проблеми вимагають більше уваги, ніж гіпотетичні’. Найменш продуктивними серед ФО з компонентом на позначення неживої природи є додаткові складнопідрядні речення, наприклад англ. *Don't stick your hand in boiling water to see if it's hot* ‘не обов'язково перевіряти все власноруч’.

Складносурядні речення є менш численними: англ. *You can lead a horse to water but you can't make him drink*. Багатокомпонентні речення з сурядністю та підрядністю є найменшою групою, наприклад: англ. *Throw a stone in a pack of dogs, and the one that's hit will holler*.

Література

1. Личук М. І. Фразеологізовані схеми нечленованих речень: нерозкладнокомплексна специфіка, узагальнено-значеннева диференціація. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Філологічні науки*. 2016. № 245. С. 80–88.
2. Селіванова О. Особливості когнітивної проєкції синтаксичних структур українських фразеологізмів. *Вісник Львівського університету. Серія філол.* 2004. Вип. 34. Ч. І. С. 354–359.
3. Ситар Г. Статистичний аналіз фразеологізованих речень: показник асоціації mutual information. *Українське мовознавство*. 2016. № 1. С. 103–125.
4. Ситар Г. В. Статус синтаксичних фразеологізмів у системі фразеологічних одиниць. *Вісник Донецького національного університету. Серія Б. Гуманітарні науки*. Донецьк: ДонНУ. 2011. Т. 2. С. 66–74.
5. Скрипник Л. Г. Фразеологія української мови. К. : Наукова думка, 1973. 278 с.
6. Словник української мови: в 11 тт. / за ред. І. К. Білодіда. К.: Наукова думка, 1970–1980.
7. Тесленко В. Фразеологізовані речення в сучасному термінологічному прочитанні. *Мовні і концептуальні картини світу*. 2014. № 50 (2). С. 436–441.

УДК 811,111'161.2–115

«ЛІНГВІСТИКА БРЕХНІ»: ДОСЛІДНИЦЬКІ ПІДХОДИ, АСПЕКТИ, ПАРАМЕТРИ КРИЗЬ ПРИЗМУ ЧАСУ Й ПРОСТОРУ

В. І. Калініченко

На всіх етапах розвитку людської цивілізації та в усіх сферах людської діяльності (міждержавних, міжособистісних, міжгрупових та ін.) простежується дієвість універсальної лінгвофілософської опозиції *правда (істина) – неправда (брехня)*. Дезінформація, інсинуація, наклеп, обман, вигадка, фейк – це перелік далеко не всіх виявів феномена брехні, що вербалізує категорію *неправди* засобами всіх рівнів мовної системи, об'єктивуючи її в різних типах дискурсу всієї галузевої системи знань. Феномен брехні в той чи той спосіб (експліцитно чи імпліцитно) виявляється абсолютно на всіх рівнях суспільної інтеракції насамперед як інструмент маніпуляції колективною та індивідуальною свідомістю членів комунікативного соціуму з метою створення хибної ментальної картини світу.

2017 року редакційна колегія британського видавництва «Harper Collins», на базі якого здійснюється випуск тлумачного словника сучасної англійської мови «Collins English Dictionary», визначила мовну одиницю, що стала переможцем у номінації «Word of the Year» («Слово року»). Нею стало словосполучення «fake news» («неправдиві новини») [див. про це: 10]. Частота використання представниками англomовної спільноти вказаного словосполучення, як засвідчують авторитетні джерела, виросла в період з 2016 до 2017 року на 365 %. Експерти, до речі, пов'язують це зі специфікою мовленнєвої поведінки тогочасного президента США Дональда Трампа [див.: 9; 10].

Феномен брехні, без сумніву, поліаспектний і студіюється в різних мовознавчих площинах, що охоплюють усю сукупність

- (1) комунікативних параметрів та вимірів (умови спілкування, комунікативна мета, комунікативні стратегії і тактики, комунікативна роль та ін.),
- (2) психологічний стан адресанта та адресата неправдивого висловлення,
- (3) ступінь впливу трансльованої комунікантом неправдивої інформації,
- (4) соціолінгвістичні особливості (вплив соціальних чинників на оформлення брехні в мовленні),
- (5) жанрову специфіку текстів,
- (6) семіотичні закони й правила,
- (7) національно-культурну специфіку розуміння та вимірювання брехні [див. про це: 1; 2; 7; 8].